

De duivenmelker

Emmanuel Rosseels

bron

Emmanuel Rosseels, *De duivenmelker*. J.-H. Dehou, Brussel 1854

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/ross009duiv01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

AEN MYNEN VRIEND

DEN HEERE

F. GREGOIRE,

WORDT DIT DRAMA

Ten bewyze van Hoogachting opgedragen,

door

Den Schryver.

Persoonen.

FRANS, timmerman.

JAN, timmermansgezel.

BALTE, vriend van Frans.

LIGTMAN, een ryke heer.

EEN KNECHT.

HELENA, vrouw van Frans.

ANNA, hare vriendin.

MM. VICTOR DRIESSENS.

F. VAN DOESELAER.

DIERCKX, vader.

N. DESTANBERG.

DIERCKX, zoon.

Mej. EUG. DE TERRE.

LUCIE.

De duivenmelker, volks-drama met zang.

Het tooneel verbeeldt eene tamelyk ruime kamer. Inkomdeur op den achtergrond. Op het eerste plan, langs beider kanten van het tooneel eene deur, welke tot andere vertrekken leidt. Op den achtergrond, langs den linker kant een trap, met eene brug die naer den regter kant geleidt, waer men veronderstelle dat het duivenhok zy. Verders eene werkbank, timmermansgerief en een viertal versletene stoelen.

Eerste Tooneel.

JAN,

alleen, boven op de trapbrug staende en zich naer het veronderstelde duivenhok wendende.

Ik heb de eer u te groeten, gremelkoppen, smierlen, snollen en witzwingen van meester Frans.

(Terwyl hy den trap afkomt.)

Gy kunt naer huis keeren als het u plezier zal doen, maer ik geef er den duivel van om zoo een heelen morgen op dat verwenschte duivenkot de gratie Gods af te wachten, tot dat gy goesting krygt om binnen te komen. Ten anderen, het is een weder om geen honden door te jagen, en de duiven zouden wel gek zyn indien zy er zich aen blootstelden: 't zyn ook beesten zoo wel als de honden!

(Zich naer de werkbank rigtende.)

De baes is uitgegaen, welnu, daer ik toch van zin ben morgen naer een anderen winkel te gaen werken, zal ik deze oogenblikken waarnemen, om myn gereedschap in regel te brengen... Ha! ha! ha! de baes zal zynen neus opsteken wanneer hy vernemen zal, dat ik hem verlaet; doch wat zou ik langer by eenen baes blyven, die door zyne eigene schuld al zyne klanten verloren heeft en die my sedert dry weken vergeet des zaturdags myn dagloon te betalen. Hy denkt misschien, sints hy my de taek oplegde uitsluitelyk zyne duiven op te passen, dat ik hier

myne dagen voor myn plezier doorbreng, en ik van hemelschen dauw of van duivenboonen leven kan. Hy is mis in zyne rekening!

Zang N° 1.

Ik kan niet op myn renten leven,
En nutteloos de tyd zien vliên;
Het zwoegen is my voorgeschreven,
Opdat 'k myn daeglyks brood verdien!
De vadsigheid is hoogst te vreezen,
Zy is 't die vaak tot ondeugd wekt.
Een lujjaerd is een walglyk wezen,
Dat anderen slechts tot last verstrekt.

En dit is waer ook, getuige myn geëerde baes... Maer, verliezen wy geen tyd, myne schaven zyn in deerlyken staet...

(Terwyl hy zyn gereedschap, bezigtigt komt Anna binnen.)

Tweede Tooneel.

JAN EN ANNA.

ANNA,

een korffe met naei-goed in, aen den arm dragende.

Goede morgen, Jan... Ei, ei! reeds aen 't werk, en dat met den maendag!... Wat beteekent dit? Heeft uw baes te werken gekregen?

JAN.

Ik wenschte dat gy de waarheid zegdet, Anna; maer, ongelukkiglyk is het zoo niet. De beitels komen hier tegenwoordig nimmer op den slypsteen en de schaven zyn veroordeeld om te roesten. Het is God bekend wat de baes van zin is. Kom ik 's morgens naer den winkel en vraag ik dan: 'Baes, wat moet er gedaen worden?' dan antwoordt hy my: 'Jan, maek het duivenkot zuiver, geef myne beestjes wat boonen, lap de jonge snollen eens op, jaèg myne engelsche bekken uit, neem acht voor myne blauwe geschelpte, zie toe dat gy geene eijeren breekt enz., enz...' Maer, wat eigenlyk het werk betreft, waer de heilige dag van komt, goeden avond daermêe en de komplimenten te huis!... Een duivenmelker heeft immers geen tyd om aen werken te denken.

ANNA.

Wel, wel! Is het niet te bejammeren dat een mensch zoo als Frans, die zulk een bekwaem timmerman is, en zoo deftig zyn brood zou kunnen winnen, zoo onbezonnen wezen kan, dat hy om eene kinderachtige liefhebbery aen te houden, zich zelven en vrouw en kind in de ellende dompelt!

JAN.

Bah! dit is immers geene vreemde zaek, by duivenmelkers zoo als de baes en die van het werk hunner handen moeten leven. De baes wil doen zoo als vele grooten, en wat laet hy zich gelegen aen vrouw en kind: hy heeft immers duiven te verzorgen. Wat geeft het hem dat zyn gezin ongelukkig is en lydt, als hy slechts zyne duiven in goeden staet ziet; wat kan het hem schelen dat zyne vrouw in armoede zucht en weent, dat zyn kind van honger schreit - het roekoeken zyner duiven klinkt hem altyd zoodanig in de ooren, dat de stem des lydens er door verdoofd wordt.

ANNA.

Ho! ik beklag de arme Helena, zy verdient het niet zoo ongelukkig in haer huwelyk te zyn.

JAN.

Dat moogt ge zeggen, Anna, zy verdient een beter lot, het is eene vrouw als wyn en brood. Indien zy minder braef, minder deugdzaam ware, zou zy al lang den drommel van haren man gegeven hebben, en ook als hy, haren gang gegaen zyn. Jong en schoon als zy is, zou zy gemakkelyk een flierefluiter aen de hand krygen, die op zyne schyven niet zoude zien om haer te behagen; maer, haer hart is geen verdorven hart zoo als dat van vele vrouwen; zy kent hare pligten te goed, om niet liever onder armoede en verdriet te bezwyken dan een oneerlyken stap te doen.

ANNA.

O ja, dit zou zy zeker, maer zeg eens, Jan, gy spreekt my van haer kind niet, hoe is het er vandaeg mée?

JAN.

Slecht, Anna, zeer slecht, het arm schaepken dat

gedurig zieker wordt, mist al wat zyn toestand vordert, en ik zou zeggen, dat God een mirakel liet gebeuren, zoo dit onnoozel bloêken ditmael aen het graf ontsnapte.

ANNA.

Is het dan zoo verergerd, Jan? wel! wel!... Maer my dunkt toch dat er wel een middel zou te vinden zyn om ten minste dit kind, zoo lang het nog leeft, behoorlyk te verzorgen. Zou lang er leven is, is er hoop! Er zyn in Antwerpen zooveel liefdadige menschen, die...

JAN.

Die altyd gereed zyn om ongelukkigen te helpen; ik wil het geerne gelooven, doch het valt zoo bitter, Anna, die menschen te moeten aanspreken wanneer men dit niet gewoon is... Hoor, Anna, voor arme lieden zoo als wy, wanneer wy ziek zyn, is de eenigste en beste toevlugt: het gasthuis.

ANNA.

Het gasthuis?... Maer gy begrypt toch, dat Helena zich van haer kind niet zal willen scheiden.

JAN.

Dat weet ik; ook, zou ik haer zulks niet durven voorstellen.

ANNA.

Ho, was myn werk slechts af, met hoe veel genoegen zou ik de vrucht myns arbeids aen haer afstaen, om haer ter hulp te komen in hetgene zy voor haer kind en voor haer zelve noodig heeft; doch, ik kan slechts binnen vier dagen myn werk afleveren... ô, Jan, ik wenschte dat ik op dit oogenblik iets van weerde bezat!...

JAN.

En ik dan?... Ik verkocht het dadelyk om de opbrengst er van aen de bazin te geven.
- Ho, ik zou een goed werk doen; maer zie, ongelukkiglyk heb ik slechts myne twee handen, om een bete broods te winnen, en wat meer is, ik zit hier reeds dry weken op droog zaed... O, zie, als ik aen het gedrag van den baes denk, dan word ik razend en zou ik met hem willen vechten; want het is een vent zonder hart, eene huisplaeg, ja, één echt vrouwenverdriet!...

ANNA.

Ja, ja, het is maer zoo... Het is om voor eeuwig een afschrik van het huwelyk te krygen, als men denkt dat er zulke mannen loopen.

STEM VAN BINNEN.

Anna!

ANNA.

Maer, riep men daer niet, Jan?

JAN.

Het zal de bazin zyn, welke u gehoord heeft.

ANNA.

Ik heb haer beloofd dezen morgen met myn werk wat by haer kind te komen zitten. Welnu, ik zal haer niet langer laten wachten.

JAN.

Ja, ga, Anna, het zal de brave vrouw al eens goed doen eene vriendin by zich te hebben, aen welke zy haer hart kan openen. De arme sukkel heeft den ganschen nacht by haer kind gewaekt en geweend, terwyl de baes in de herberg lustig dronk, en op zyne duiven stofte.

Zang N° 2.

TE SAMEN.

JAN.

Ga, lieve, deel en heel de smarte
Der moeder, die daer binnen treurt;
By vrienden troost wordt 't droevig harte
In bangen jammer opgebeurd!

ANNA.

Ik ga en deelde steeds de smarte, enz.

(Anna treedt af langs de zydeur.)

Derde Tooneel.

JAN,

alleen.

Sapperloot! ik heb myn tyd weêr met praten doorgebracht, ik had myn gereedschap reeds in regel kunnen hebben, en nu wordt het zoo laet. De baes kan alle oogen-

blikken te huis komen, en indien hy zag dat ik mynen post op het duiven kot verlaten had, zou het wêer eene kermis zyn, waer de duivel dansen zou.

(Het orkest duidt de komst van Frans aen.)

Maer, zie, als men van den duivel spreekt, ziet men zynen staert... Ik hoor den baes reeds!... Pakken wy ons nu spoedig weg...

(Hy loopt gezwind den trap op naer het duivenhok.)

Vierde Tooneel.

FRANS,

alleen, de regen van zich afschuddende.

Vervloekt weder! het regent dat het giet, en de lucht is zoo zwart bewolkt, als of er een tweede zondvloed voorhanden ware... En dat juist gisteren en vandaag, terwyl de groote pryskamp naer Orleans plaets heeft... Ik ben er ziek van... Arme beestjes, zy hebben eene slechte reis!... God weet hoe veel er zullen achterblyven; tot hiertoe is er nog geen enkel aengekomen!... Het is om er de koorts van te krygen... Ho, myne tuimelaren en myn snol zullen het druk hebben, vooral myn snol, die er op gezet is om my iedermael een eereprys te doen behalen... Ach, myn hart klopt van angst, wanneer ik denk dat hy nog niet te huis is, ik ben ongerust voor dat arme dier... het ligt my toch zoo aen het hart, en indien het eens achterbleef... Maer, neen, verdryven wy die doodelyke gedachten, ik ben zeker dat myn snol niet toeven zal, om my weêr als de eerste duivenmelker van Antwerpen te doen uitmunten.

Zang N° 3.

Ik ware vast betooverd of belezen,
 Zoo nu myn snol my in myn hoop bedroog.
 Myn rappe snol door iedereen geprezen,
 En faelde nooit waer hy ter pryskamp vloog.
 Ook thans zal hy myn reputatie maken,
 En eer doen aen myn duivenmelkery...
 O 'k voel van vreugd my 't hart reeds blaken,
 Want d'eerste prys bevalt gewis aen my!

Vyfde Tooneel.

BALTE EN FRANS.

BALTE,

met het hoofd tusschen de deur.

Frans! Frans!

FRANS.

Welnu?... Ha, gy zyt het Balte!

BALTE.

Ik was zeker van u te huis te vinden; want, ziet ge, de duivenmelkers kennen elkander op den reuk, zoo als de bonden het wild.

FRANS.

Welnu, brengt gy nieuws aen?

BALTE.

Groot nieuws.

FRANS.

Groot nieuws?... Gy maekt my bang.

BALTE.

Ik kom u zeggen dat de tuimelaer van Flipken Bakx, daer zoo even te huis gekomen is.

FRANS,

plotseling ontsteld.

Hoe! de tuimelaer van...

(Zich herstellende.)

Maer, gy komt my zeker wat foppen?...

BALTE.

In 't geheel niet... wat ik u zeg is waer; de tuimelaer van Flipken Bakx heeft den eereprys gewonnen, en gy, het spyt my dat ik het u zeggen moet, gy hebt uwe wedding tegen hem verloren.

FRANS,

op nieuw ontsteld.

Gauw, gauw, een stoel... ik val in bezwying... De tuimelaer van Flipken Bakx, den eereprys!... Oh, dat is genoeg om subiet te sterven...

(Hy valt op eenen stoel neder.)

BALTE.

Welnu, welnu, Frans, wat krygt ge?... Gaet gy gek worden!

FRANS.

Ho, het is niets, het is niets... 't gaet over... Alleen de gedachte dat myn snol misschien door een klamper geslagen is, drukte als een dondersteen op myn hart...

(Zyn zweet afdroogende.)

Maer, zoo als ik zeg, het gaet over...

(Opstaende en tot by Balte komende.)

Zeg eens Balte, kunt gy veronderstellen waerom toch myn snol achteruit blijft?...

BALTE.

Dat is nu ook eene vraeg!... Wel dat is zeer eenvoudig. Het is omdat de tuimelaer hem te gauw was.

FRANS,

gestoord.

Te gauw, te gauw!... Gy gelykt goed aen eenen stadssergeant, die is ook te gauw om de menschen in de boete te slaen. Zou men niet zeggen met u dus te hooren spreken, dat gy er plezier in vindt, de reputatie van mynen snol te verkleinen?

BALTE.

Bah! ge moet met my bekennen, Frans, dat gy te veel over uwen snol blaft. Uw snol is eene duif zoo als eene andere. Zy heeft u al eens pryzen doen winnen, welnu, andere doen hetzelfde...

FRANS,

hem nasprekende.

Andere doen hetzelfde!...

(Grammoedig.)

Ik begin te gelooven dat ge my geerne uit myn vel zoudt zien springen!... Ik zeg en herhael, dat er in het heele land geene weêrga is van mynen snol, en dat gy, noch Flipken Bakx, noch Neel Klaes, noch Tist Zwalpaerts, noch alle de andere, nooit de schaduw zelfs van eene duif als myn snol in bezit hebben gehad. Dat is u genoeg zeggen, he?... Pas vier dagen geleden heeft men er my nog honderd franks voor geboden; maer, ik stierf nog liever van honger en dorst dan my van die duif te ontmaken. Heb ik gedurende dry jaer achter een niet al de eerepryzen behaald, die er in Antwerpen te verdienen waren?... En ge durft zeggen dat myn snol eene duif is zoo als eene andere!... Ho, dat is te sterk!

Zang N° 4.

Ik doe voor niemand onder,
 Voor wat myn snol betreft;
 Die duif is regt een wonder,
 Dat haer geslacht verheft.
 Wie anders moge spreken,
 En weet niet wat hy zegt;
 Men mag met alle regt
 Hem in het zothuis steken.

(Bis.)

Dat verstaet ge, niet waer, Balte?

BALTE,

ter zyde.

Dat hy maer toe zie, zelf niet in het zothuis gezet te worden met zynen snol: hy is op goeden weg.

FRANS.

Maer genoeg hier over... Zeg eens, Balte, ik ben blyde dat ik u zie, ik heb u iets te vragen.

BALTE.

Waerlyk? welaen, laet hooren?

FRANS.

Ho, ik ben wanhopig vandaeg... één ongeluk komt nooit alleen. Indien het waer is wat gy my zegt, verlies ik eenen eereprys, eene wedding en misschien mynen snol op den koop toe, want er moet hem eene ramp overvallen zyn, anders ware hy al lang te huis... myn arme snol!... Hem verliezen!... dat was het ergste; ik verloor liever tien jaer van myn leven... Maer, dit is nog al den tegenspoed niet, dien ik vandaeg ondervinden moet...

BALTE.

Nog al den tegenspoed niet, zegt ge?... Gy begint de week slecht; dat is een kwaed teeken, Frans.

FRANS.

Maer, ik heb op u gerekend om my ter hulp te komen, Balte. Verbeeld u, toen ik dezen morgen mynen neus op de straet stak, wie zag ik?... Koben de Roos, onze vriend! maer, die al vloekende en tierende my kwam toegelopen, my by den kraeg vatte, en vroeg of ik hem eindelyk den inleg ging terug geven, dien hy my voorgeschoten had, voor vier duiven die ik over vyf weken in *den Leeuw*

meê naer Parys gezonden heb. Hy maekte een straetlawyt dat al myne geburen er op uitkwamen, en ik had hem al schoon te zeggen en te beloven, dat ik hem dit geld, by de eerste gelegenheid, zou terug geven; er was geen doen aen, hy wilde naer niets luisteren. Ten slotte bedreigde hy my, indien ik hem vandaeg niet betaelde, dat hy myne duiven zou in beslag doen nemen... Myne duiven... Ik vraeg het u eens, of zulks onder vrienden, onder duivenmelkers mag gebeuren?.. Foei, het zou eene heiligschennis zyn!... Zeg eens, Balte, gy zyt by kas, he?

BALTE.

Dat is te zeggen, Frans, ik ben naer hier gekomen om u dezelfde vraeg te doen. Ik zit er fel tusschen, en de menschen, die wat te vorderen hebben zyn tegenwoordig zoodanig lastig en haestig, dat men bang zou worden om schuld te maken... Maer, ik zie dat ik by u van onpas kom, en dat wy geene *affaires* kunnen doen. Dus ik groet u.

(Hy wil heen gaen.)

FRANS,

hem tegen houdende.

Hoe, gaet gy zoo spoedig heen?

BALTE.

Ik heb eene dringende boodschap te doen.

FRANS.

Zoo!

BALTE.

Wel ja, vermits er by u niets te branden is dan nat stroo, zoo ben ik verpligt de garderoob van myne vrouw te gaen aanspreken om geld te kloppen; en daer ik zulks in het byzyn van myne Threes niet zou gedaen krygen, zonder een paer blauwe oogen, moet ik van hare afwezigheid gebruik maken... Vaerwel.

(Hy wil andermael vertrekken.)

FRANS,

hem by den arm houdende.

Een oogenblik toch, luister eens: daer gy een middel hebt om aen schyven te geraken zoudt gy my eene groote dienst doen zoo my eene kleine som leendet?

BALTE.

Met veel genoeg, doch ik kan niets missen. Ten

andere, hebt gy hetzelfde middel niet als ik?... Uwe vrouw heeft immers ook eene garderoob?

FRANS.

Ja wel, by Jan Oom.

BALTE.

Kom, kom, dat zyn praetjes. Een man als gy heeft zoo veel geld als hy wil.

FRANS.

Ge zyt er wel meê, ik zou niet weten hoe.

BALTE.

Ik wel, want iedereen is zoo gelukkig niet eene vrouw te bezitten die eenen *bol* aen de hand heeft.

FRANS,

ontsteld.

Wat wilt gy daarmede zeggen?

BALTE.

Nu, nu, speel den schynheilige maer niet; het is immers genoeg bekend... Maer, het is meer dan tyd dat ik heen ga... Tot weêrziens, Frans.

(Spoedig af.)

Zesde Tooneel.

FRANS,

alleen.

Heb ik wel gehoord?... Hy zegde my daer spottend: uwe vrouw heeft eenen *bol* aen de hand, zy is eene echtbreekster!... Ho, het is dan waerheid!... anderen hebben dan de overtuiging van hetgeen ik slechts vermoedde!... Helena... ja, zy heeft my slechts getrouwd om des te gemakkelijker hare eerloosheid onder het huwelyk te bedekken... De bedriegster!... Maer, zulk een gedrag is schandelyk en mag ik niet langer dulden.... O ik zal my wreken... Sinds ik een vermoeden tegen haer opvatte, deed ik haer reeds gevoelen wat ik ben, doch thans zal myne wraek haer pynlyker vallen... Maer ik wil een bewys harer schuld, slechts één bewys!... Waer zal ik dit vinden?... Ho! eene gedachte... het gezegde van Balte geeft my dit in... Helena moet geld hebben, haer medepligtige is een ryk man en kan haer niet in den nood laten... Dit geld zal ik vinden, dat is een bewys!... Er is in dit vertrek

(Naer het zy-vertrek wyzende.)

eene plaets,

waer ik haer onlangs iets met overhaesting zag verbergen, en waer omtrent ik toen zonder argwaen was... Welnu, ik wil onderzoeken wat zy te verbergen had...

(Hy gaet in het zy-vertrek.)

Zevende Tooneel.

HELENA, DAERNA FRANS.

(Helena is bleek en lydend en hare kleederen duiden aen, dat zy in een armoedigen staet verkeert.)

HELENA.

Ik heb mynen echtgenoot daer zoo even gehoord... Welaen, ik wil hem spreken, hem den toestand van zyn kind bekend maken, en poogen de stemme zyns harten te doen ontwaken, opdat hy niet langer onverschillig blyve aen al de ellende, aen alle de ontberingen welke myn arm kind naer het graf zullen slepen... Maer, zou hy reeds weêr uitgegaen zyn... Neen, welligt is hy by zyne duiven.

(Zy gaet tot by den trap om te luisteren. Intusschen komt Frans uit het zy-vertrek, zonder Helena te zien of door haer bemerkt te worden.)

FRANS,

met een doosje in de hand.

Ik heb er niets gevonden dan dit gouden kruisje, dat zy bezat toen zy myne vrouw werd... Zy heeft het lang bewaerd, maer het zal my vandaag wonder wel te pas komen om myne schuld te betalen.

HELENA,

Frans ontwarende.

Ho, hy was daer!

FRANS,

ter zyde.

Helena, hier!... Zou zy iets bemerkt hebben?

HELENA.

Gy waert dan daer, Frans, in dit vertrek!.. Ik zocht u.

FRANS.

Om my misschien weêr met uwe gehuichelde tranen te komen vervelen?... Ik raed u my met rust te laten, ik ben niet gestemd om veel woorden met u te wisselen.

HELENA,

ter zyde.

Altyd even barsch!

(Luid.)

Ik wilde u slechts zeggen,

Frans, dat ons kind gevaerlyk ziek is en weldra zal ophouden te leven, zoo het nog langer de middelen moet missen, die zyne herstelling zouden kunnen bevorderen.

FRANS.

Alweêr!.. Dit liedje zingt ge my sinds twee maenden... Ik zeg u nog eens dat gy het oogenblik slecht kiest, om my vandaag daer van te komen spreken.

HELENA.

Dat is waer, tot heden toe zyt gy doof gebleven voor myne klagten; gy sluit de oogen om de armoede waerin wy verkeeren niet te zien; gy zyt onverschillig aen alles wat u aen het hart zou moeten liggen; gy zondert u van vrouw en kind af, ja, gy vlugt hunne tegenwoordigheid alsof deze u eene marteling ware... Maer, alle gevoel kan by u niet uitgedoofd zyn, uw hart kan niet gesloten blyven, vooral op het oogenblik dat uw kind stervend ligt, niet waer?... Ho, zeg het my, Frans, gy zult niet verstokt blyven?... Het is misschien nog tyd om ons kind te redden... ik, ik heb er de middelen niet toe... maer, gy... ô gy hebt slechts te willen om ze te bezitten.

FRANS,

ter zyde.

Wat zegt zy?... Zou ik misschien nog over iets kunnen beschikken, en waeraen ik niet dacht om dit te verkoopen!...

(Luid.)

Wat wilt gy bedoelen met die middelen?

HELENA.

Om ons kind al het noodige dat zyn toestand vordert te bezorgen, hebben wy geld noodig; gy zult my zeggen dat gy dit niet bezit... nogtans, met eene geringe opoffering, Frans, zoudt gy u dit kunnen verschaffen.

FRANS.

En deze opoffering zou zyn?

HELENA.

Gy hebt duiven, Frans, die befaemd en van weerde zyn. Met er slechts eenige te verkoopen...

FRANS,

haer onderbrekend.

Genoeg, genoeg, ik versta u reeds... Ha, ha! myne duiven... daer moest het dan eindelyk op uitkomen; die

arme dieren zyn u al lang te veel... Myne duiven, die gy altyd verfoeit en veracht hebt, die u tot eene plaeg verstrekken, zoo als gy meer dan eens de onbeschaemdheid hadt my te zeggen. Ho! die duiven zouden nu een reddingsmiddel, eene bron van goud in uwe oogen zyn!... Maer, gy begrypt dan niet dat uwe list om my van myne duiven, het eenig genoegen van myn leven, te doen afzien, slecht verzonnen is, en dat ik er my nu minder dan ooit zal van ontmaken.

HELENA.

Helaes, zoo lang het werk myner handen my genoeg opleverde om in onze behoefte te voorzien, zou ik my nooit veroorloofd hebben u dit voorstel te doen; doch sedert dat het werk ontbreekt, sedert dat de dringendste nood in onze woning zich opdoet en ik myn kind zelfs geen bete broods meer kan toesteken, kan onze toestand aldus niet meer blyven duren, en ik dacht, dat geene opoffering u te zwaer zou zyn, om ten minste uw kind het leven te redden...

Zang N° 5.

't Is voor myn kind dat ik u thans kom smeeken,
En niet voor my, ik vrees de ellende niet,
Al moest my vaek het noodig brood ontbreken,
Ik klaegde nooit, 'k verborg u myn verdriet.
Maer, ach, myn kind, het leven van myn leven,
Ligt stervend daer, van alle hulp ontbloot!...
Slechts voor myn kind voel ik my aengedreven,
Te spreken en te zoeken in myn nood.
Wil langer niet me aen wanhoop overgeven,
Ach, red myn kind! ach, red het van den dood!

FRANS,

ter zyde, schokschouderend.

De schynheilige!... het is voor haer kind, zegt ze! En zy denkt my alzoo over te halen om my myne duiven te doen verkoopen!

(Luid.)

Er is een spreekwoord dat zegt: 'Men kan geene spaenderen kappen waer geen hout is.' Dit wil zeggen, dat het vruchteloos is my lastig te vallen... Ten anderen, gy zult u beter welen te rigten dan tot my, wanneer u iets ontbreekt... Al uwe klagten zyn slechts voorwendsels; er zyn menschen die u te zeer genegen zyn, om u gebrek te laten lyden...

HELENA.

Menschen die my te zeer genegen zyn, zegt ge?

FRANS.

Wel ja, by voorbeeld, mynheer Ligtman!

HELENA,

ontroerd.

Mynheer Ligtman!... Frans, waerom spreekt ge my van hem?...

FRANS,

hare ontroering bemerkende.

Ho, ontstel u niet... Het is immers een braef en liefdadig mensch, die mynheer Ligtman?...

HELENA.

Dien ik ten hoogste veracht!

FRANS,

spottend.

Dien gy veracht! ha, ha, ha!

(Ter zyde.)

Maer, weêrhouden wy ons, er zal wel eens eene gelegenheid komen dat ik my uitlaten zal.

(Luid.)

Nu, nu, het is my vry onverschillig of gy mynheer Ligtman verfoeit of liefhebt, dit doet niets ter zaek, alleenlyk wil ik niet lastig gevallen worden wanneer ik te huis ben, en ik herhael u dat het my weinig schelen kan, of gy en uw kind in gelukkigen of in ongelukkigen toestand verkeert.

HELENA.

En het is de vader van myn kind die aldus spreekt!... O God! heb ik het dan verdiend alzoó bejegend te worden... Maer, gy hebt dan gezworen uw kind van gebrek en uwe vrouw van wanhoop te doen sterven?... Er is dan geen enkel gevoel in uw hart, dat ten voordeele van uw ongelukkig gezin pleit?... Uwe duiven zyn u dan meer weerd dan het leven van uw kind... Welnu, Frans, wees gerust, gy zult myne tranen niet meer zien, myne klagten zullen u niet meer storen, ik zal u niet meer kwellen, zoo als gy zegt, met uwe vaderlyke bezorgdheid voor uw kind in te roepen, neen!... Er blyft my nog een voorwerp over... het laetste... en dat ik als een heiligdom altyd bewaerd heb... Het is het gouden kruis dat myne moeder my als een aendenken aen

haer, op haer sterfbed schonk... Welnu, dit kleinoord zal ik verkoopen. Het zal ten minste zoo veel van weerde zyn, dat ik myn kind

eenige dagen zal kunnen verzorgen... En dan, wanneer dit laetste middel zal uitgeput zyn... dat dan Gods wille met myn kind en met my geschiede!

(Zy wil in het zy-vertrek gaen.)

FRANS.

Wat gaet gy doen?

HELENA.

Dat, waertoe gy my noodzaekt: het gouden kruis myner moeder nemen, om het te verkoopen.

FRANS.

Daer heb ik reeds voor gezorgd.

HELENA.

Wat wilt gy zeggen?

FRANS.

Dat gy tyd zoudt verliezen met er na te zoeken... Ik heb het verkocht.

HELENA,

aengedaen.

Verkocht! gy?... maer sinds wanneer dan?... Dezen morgen heb ik het nog in myne handen gehad.

FRANS.

Ik geef u het regt niet, my rekenschap te vragen over hetgeen ik doe.

HELENA,

wanhopig.

Frans, gy zyt een onweerdig echtgenoot en een slecht vader!...

(Zy zakt op een stoel neder.)

FRANS.

Al wat u believe zal te zeggen... Maer, ik zal my niet langer vervelen met u aen te nooren.

(Ter zyde.)

Ho, ik zal haer doen gevoelen wat het is my te bedriegen!

(Hy vertrekt.)

Achtste Tooneel.

HELENA,

alleen.

Zoo veel onverschilligheid, zoo veel wreedheid... Ho, dit is te veel!... God! God! wat blyft er my nu over te doen voor myn kind, dan wanhopig en weenend, er de zieltoging van te verbeiden!... Maer, dat is verschrikkelyk, dat is eene helsche foltering!... Doch, neen! dit mag, dit

zal niet zyn. Eene moeder kan aldus haer kind toch niet laten sterven!... Maer tot wien zal ik my wenden; wat vermag ik?... O myn God, nu kan ik slechts de liefdadigheid inroepen... Bedelen!

(Met afschrik.)

Bedelen!... O, het ontbreekt nog aen myn lyden my tot den bedelstaf verwezen te zien... Ik zal het leven van myn kind dan aen de almoes te danken hebben! En nogtans wat staet er my anders te kiezen?

(Met beradenheid.)

Welaen, ja, ik zal zelfs, indien het zyn moet, myne hand als bedelaerster uitsteken om myn kind, myn eenig kind in het leven te houden.

(Zy wil uitgaen.)

Negende Tooneel.

HELENA EN LIGTMAN.

HELENA,

achteruit deinzende.

God! mynheer Ligtmán!

LIGTMAN.

Helena! ha, gy zyt alleen; welnu, het verheugt my een oogenblik ongestoord met u te kunnen spreken, ik heb sinds twee dagen vergeefs die gelegenheid gezocht.

HELENA.

Mynheer, ik bid u om verschooning... Ik kan, ik mag u niet ontvangen... Ik moet uitgaen, ik heb haest.

LIGTMAN.

Altyd dezelfde!... Altyd voorwendsels om my te ontvlugten, Helena!... Maer dat is niet heusch, dat is ontmoedigend voor my.

HELENA.

Zoo als gy het nemen wilt, mynheer; maer ik vermeen u herhaelde malen verzocht te hebben my van uwe bezoeken te ontslaen.

LIGTMAN.

En indien ik u minder beminde, Helena, zou ik waerschyglyk uw verzoek nagekomen zyn; doch zie, dat is sterker dan ik, al wist ik dat telkens als ik hier kom om u te zien,

u te spreken en uwe schoonheid van naby te bewonderen, my een ongeluk treffen
moest, ik zou niet

aerzelen, ik zou komen... Maer wat deert u, lieve, dat gy zoo ontsteld zoo doodsbleek zyt?...

HELENA,

zich vergetende.

Ho, ik ben wel te beklagen!... Ik ben het rampzaligste wezen dat erop aerde leeft!...

(Ter zyde.)

Maer, verdwaelde! wat zeg ik, aen hem mag ik immers niet spreken!...

(Luid.)

Doch, neen, mynheer... Ik heb ongelyk, ik vergat my, ik heb niet te klagen, integendeel...

LIGTMAN.

O, ontveins my het niet, Helena, gy zyt ongelukkig, diep ongelukkig. Ik ken uwen toestand en weet hoe onverdragelyk uw echtgenoot u het leven maekt.

HELENA.

Myn echtgenoot?... Maer, gy bedriegt u, mynheer; zyn gedrag ten mynen opzichte is u onbekend, en al wat gy daer omtrent denkt te weten, zyn slechts veronderstellingen zonder grond, zonder waarheid.

LIGTMAN.

Veronderstellingen, zegt gy?... Ik ken uwen man. Ik weet hoe hy met u handelt... Daerenboven de tranen, die ik meer dan eens by u verraste, die bleekheid van uw gelaet, die gedurige droefgeestigheid, welke ik by u bemerk; dan, de armoedige staet waerin gy verkeert, zyn dit veronderstellingen, zyn dit geene duidelyke bewyzen, dat gy een echtgenoot hebt, die onbezorgd voor zyn gezin is, en die u ongelukkig maekt? Ho, men ziet het genoeg, sedert uw huwelyk is uw leven eene aeneenschakeling van bitternis en lyden!... Nogtans, Helena, verdient gy een beter lot; gy, zoo schoon, zoo goed, zoo beminneenswaardig; gy zoudt slechts dagen van liefde en geluk moeten beleven... Indien gy wildet, het hangt slechts van u af om uwen toestand te veranderen... Een enkel woord, één enkele blik van liefde...

HELENA,

verontweerdigd.

Mynheer!

LIGTMAN.

O, Helena, moet ik u herhalen hoe innig, hoe vurig de liefde is die ik u toedraeg, en hoe hartelyk ik uw geluk

verlang... Maer neen, gy zult my dit woord, dien blik niet langer weigeren...

Zangwyze N° 6.

Verstoot niet langer myne liefde,
En laet ons saëm gelukkig zyn.
Uw koelheid die zoo vaek my griefde,
Verleng niet myn zielepyn.
Laet my in uwe blikken lezen,
Dat my uw hart genegen is;
Uw lot zal dan benydbaer wezen,
Want ik volmaek uw heil gewis!

Zeg my, Helena, kunt gy nog langer aarzelen in eene liefde te deelen, welke u boven het ongeluk verheffen zal?

HELENA.

Gy zoudt moeten weten, mynheer, dat voor eene gehuwde vrouw, aen wie eer en pligt heilig is, zulke tael eene belediging is, die slechts met verachting kan beantwoord worden.

LIGTMAN.

Ho! ho! Ik geloof, lieve, dat het verdriet u al te streng maekt; gy ziet de zaak te diep in. En waerlyk, in de eeuw waerin wy leven, zyn eer en pligt ydele woorden geworden, die, indien men er zich te veel aenhoudt, ons niet dan al te dikwyls ongelukkig maken... Hoe! eene vrouw die door haren man mishandeld wordt, die tot loon van hare liefde en trouw slechts miskenning en spot verwerft, die aen zich-zelve overgelaten hare dagen met zuchten en weenen moet doorbrengen, zulke vrouw zou er een misstap in vinden, eene andere liefde te deelen, welke in staet zou zyn al haer lyden dubbel te vergoeden?... Maer dit ware onredelyk, dit ware onbezonnen!

HELENA,

met verachting.

Ho, ik weet dat het aen lieden van uw slach gemakkelyk valt, tot een eerloozen stap overtegaen. Aen wie u bespreken zou, toont gy uw goud... Een handvol goud bedekt by de ryken soms zoo veel ondeugd!... En mogt de stem van hun geweten zich soms al eens laten hooren, in hunne prachtige zalen, by den schuimenden wyn, en omringd van wezens die hun in laegheid evenaren, is

immers gedruisch en verstrooiing genoeg om die stemme te versmooren!... O, vertrek van hier, mynheer, vertrek, span elders uwe booze strikken, zoek elders de boelin die uw bedorven hart kan bevredigen... Ik, ik heb uw goud niet noodig; ik ben arm, ik ben diep rampzalig, zoo als gy het nemen wilt, maer wat ik nimmer zyn zal, is eene schuldige vrouw!

LIGTMAN,

ter zyde.

Ho, ik zal er dan nimmer in gelukken haer tot my te krygen!

(Luid.)

Gy dryft uwen smaed voor my te verre, gy veronderstelt my een hart vol list, vol bedorvenheid, echter kan ik u het tegendeel bewyzen, doch zulks zou tyd verliezen zyn... Ik had door myn bezoek vandaag niet alleen het doel u over myne liefde te spreken; maer het medelyden dat de toestand van uw kind my inboezemde, dreef my ook herwaerts...

(Beweging van Helena.)

O, ik weet het, uw kind is doodelyk ziek... Welnu, Helena, kunt gy myn hart versmaden, myne behulpzame hand voor uw kind zult gy niet verstooten...

(Hy biedt haer eene beurs oen.)

HELENA,

zich van Ligtmán verwyderende, ter zyde.

Geld van hem!... Voor myn kind om het te redden!... O myn God, breng my niet in verzoeking!

LIGTMAN,

ter zyde.

Hoe schoon is zy toch! O, ik moet haer ten allen koste hebben.

(Luid.)

Welnu, Helena, aenvaerd gy deze beurs niet?

HELENA.

Maer, mynheer, ziet gy dan niet dat uwe tegenwoordigheid my slechts afschrik en walg inboezemt, en dat ik u hier niet langer dulden kan?

LIGTMAN,

wanhopig.

Het is dan waer, gy hebt niets in uw hart voor my dan haet en afkeer. Myne liefde, myne bescherming strekken dan slechts om uwe verbittering tegen my op te wekken!... Welnu, Helena, al dien afkeer, al die versmading in plaets van mynen hartstogt voor u te verminderen, doen myne liefde nog meer ontvlammen... Gy zyt de eenige vrouw die ik liefheb, ja, die ik bemin om uitzinnig te

worden... En ik moet het u zeggen, ik heb gezworen, dat er vandaeg eene beslissing aen myn lot zou komen... Gy zult de myne zyn, door liefde of door geweld!

(Hy treedt tot Helena.)

HELENA.

Nooit! noch door de eene, noch door de andere!... Nader my niet, mynheer!

LIGTMAN,

terwyl hy Helena door geweld in zyne armen sluit.

Ho, ik heb het gezegd, en ik zal mynen eed gestand doen, wat het my ook kosten moge... Helena, ach! wees niet wederspanning, ik zal u zoo gelukkig doen zyn.. Kom, wees de myne...

HELENA,

zich poogende los te rukken.

Vermetele! laet af, laet af, zeg ik u!... O myn God help my... Maer, ik hoor iemand komen... Mynheer, in Godsnaem! ik smeeek u, ga heen, vertrek... Hoort gy het niet, men komt...

(Frans treedt op het tooneel.)

HELENA,

zich uit de armen van Ligtmán losrukkende.

Hemel! het is myn echtgenoot!

LIGTMAN.

Doemnis! haer man!... En dat juist op dit oogenblik! Dat valt my tegen.

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, FRANS.

(Frans blyft op den achtergrond staen met gekruiste armen. Zyne woedende blikken beurtelings naer Helena en Ligtmán rigtende.)

FRANS,

zich bedwingende.

Ga voort, mynheer Ligtman, ga voort, dat myn byzyn u niet hindere... En gy ook,
Helena, ga voort, het is onnoodig dat gy u uit de armen van uwen geliefde losrukt...
Het is immers niet van vandaag, dat ik weet dat ik door u bedrogen werd...

HELENA,

ter zyde.

O myn God! hy waent my schuldig!

LIGTMAN,

ter zyde.

Hoe ga ik my uit dezen neteligen toestand redden!

FRANS.

Maer, vermits het toeval wil, dat ik getuige ben van een eerloozen minnehandel...

HELENA EN LIGTMAN.

Van een eerloozen minnehandel!

FRANS.

Zwygt en laet my voortspreken.

LIGTMAN.

Maer, gy bedriegt u, zoo gy denkt dat...

FRANS,

met ingetogen woede.

Nog eens zwyg, mynheer, ik gebied het u; gy hebt hier geen woord... Ik zegde dan, vermits ik getuige ben van een eerloozen minnehandel

(Beweging van Helena.)

zal het my wel vrystaen denk ik, u, mynheer Ligtmán, te vragen, wie u het regt gegeven heeft de woning van eenen werkman binnen te dringen, om er met zyne vrouw in echtschennis te leven?...

LIGTMAN.

Maer, op myne beurt wil ik my wel de moeite geven u te vragen wat u bewyst, dat er eene echtschennende liefde tusschen my en uwe vrouw bestaet?

FRANS.

Ik veroorloof u niet, mynheer my te ondervragen... Ten andere, er zyn hier geene bewyzen meer noodig om te zeggen, dat gy een lafaerd zyt, en myne vrouw eene onbeschaemde bedriegster.

HELENA.

Eene onbeschaemde bedriegster!

LIGTMAN,

verontwaardigt.

Een laffaerd ik! O, dit gaet te verre.

HELENA.

Frans, o dit is te veel... Dood my, maer martel my niet door eene beschuldiging die ik, God kan het getuigen, niet verdien.

LIGTMAN.

Ja, eene beschuldiging, die slechts op schynbaerheid gegrond is... Het is niet te begrypen, hoe gy veronderstellen kunt, dat ik mynen rang en myne waerdigheid zou kunnen vergeten om eene vrouw uit de volksklas myne liefde toe te dragen. Doch genoeg hier over; de tyd ontbreekt my om langer in eene woordwisseling te blyven, welke my ten uiterste walgt.

(Hy wil vertrekken.)

FRANS,

zich voor Ligtmán plaatsende, en hem met geweld terug duwende.

Een oogenblik, mynheer, zoo haestig niet als 't u belieft.

LIGTMAN,

op trotschen toon.

Ellendige! gy vergeet wie ik ben.

FRANS,

insgelyks.

Gy hebt wel vergeten wie en wat *ik* ben.

LIGTMAN,

met verachting.

Wie en wat gy zyt!...

(Ter zyde.)

Dit gemeene volk is onbeschoft.

(Luid.)

Maer wat wilt gy dan van my?

FRANS.

Wat ik wil?... Maer, gy gevoelt dan niet dat myn bloed kookt en dat ik niet langer de woede kan intoomen, welke uwe schaemteloosheid by my opgewekt heeft. Weet gy dan niet, dat als wanneer men tegen over den man staet door wien men eene schandelyke beleediging ontving, dat men slechts ééne gedachte, één wil heeft en dit is zich op dien man te wreken.

LIGTMAN,

ter zyde.

Die kerel schynt beraden!... Kon ik slechts den aftogt blazen.

FRANS.

Ho, gy waent misschien ongestraft deze wooning te verlaten; maer gy hebt zonder weerd gerekend, mynheer. Gy zyt hier in myne magt en...

(Hy gaet tot de werkbank, grypt een houten hamer vast en wil op Ligtman toeloopen.)

HELENA,

Frans wederhoudende.

Frans! Frans! wat gaet gy doen!

FRANS,

zich willende losrukken.

Maek u uit den weg, laet my begaen.

HELENA,

hem immer tegenhoudende.

Neen, neen!... In Godsnaem bedaer u!

LIGTMAN.

Meester Frans, uwe bedreiging is my reeds voldoende. De uitvoering heeft geen haest...

(Hy bereikt snel de deur, welke Frans by zyn intrede open liet, en ontsnapt.)

FRANS,

die weêrhouden is door Helena, rukt zich met geweld los, doch komt te laet, om de ontsnapping van Ligtmán te verhinderen.

Hy vlugt, de lafaerd!... En ik heb hem het hoofd met dezen hamer niet kunnen verbryzelen!

(Hy werpt den hamer weg.)

HELENA,

ter zyde..

Hy is ontsnapt!... Maer, ik, hoe zal ik myne ontschuld bewyzen!...

Elfde Tooneel.

DE VORIGEN MIN LIGTMAN.

FRANS,

op het voortooneel komende en spottend.

Gy hebt daer een moedigen beschermer aen uwen geliefde! Waerlyk, gy deelt eene goede keus. Indien het goud, waervoor gy aen dien man uwe liefde verkocht, zoo zwaer weegt als zynen moed, dan hebt gy eene goede aanwinst gedaen!...

HELENA.

Nog eens, Frans, ik heb liever oogenblikkelyk te sterven dan uwe ongegronde en pynlyke zinspelingen nog langer te moeten aenhooren.

FRANS.

Het is waer, ze zyn zoo zoet, zoo aengenaem niet, als de liefdewoorden van mynheer Ligtman. De tael van een beleedigden echtgenoot kan uwe ooren niet streelen...

(Woedend.)

Ho! ga uit myne oogen, want alleen het uitspreken van Ligtmans naem, brengt de razerny in

myn hart, en ik zou...

(Zyne vuist naer Helena uitstekende, doch op eens bedarende.)

Maer neen, ik zal uw verkocht ligchaem niet aenraken om myne wraek te koelen... Myn besluit is genomen... Van dit oogenblik af zyt gy myne vrouw niet meer... Een van ons beiden zal dit huis verlaten, gy of ik!.... Wy zullen vreemd voor elkander zyn... U zal het gemakkelyk vallen van eenen echtgenoot te scheiden, voor welken gy niets dan afkeer gevoeldet; my zal het niet moeijelyk zyn eene vrouw te vergeten, welke my zoo schandelyk bedroog!...

(Wanhopig gaet hy op eenen stoel neêrzitten, naby de werkbank.)

HELENA.

O myn God! myn God!... Ik zal zinneloos worden!

(Zy zakt uitgeput op eenen stoel neder, aen den tegen-overgestelden kant van Frans.)

Twaelfde Tooneel.

DE VORIGEN, JAN.

JAN,

op den trap, met een houwer in de hand.

Baes, gauw! gauw! uw snol is binnen.

FRANS,

by zich-zelfven.

Maer, is het geene dwaesheid my een oogenblik aen de laffe handelwys myner vrouw gelegen te laten... O, voorzeker, ik heb ongelyk my kwaed bloed te maken...

JAN.

Baes! baes!

FRANS,

opstaende.

Kom, kom, vergeten wy dit voorval... ik wil er my het hoofd niet op breken... en vermits ik nu slechts voor my zelven te leven heb, zal ik myn leven zoo lustig maken als het maer mogelyk zy.

JAN.

Maer, baes, baes!... hoort gy dan niet?

FRANS.

Hum! wie roept my?

JAN.

Wel ik, baes... ik sta schier eene halve uer te roepen:

Baes, uw snol is binnen... doch, gy scheent met u-zelfen zoo druk aen 't redeneeren, dat gy Jan niet hoordet... Nogtans is er kwestie van uwe beestjes.

FRANS.

Van mynen snol, zegt ge?... Hoe, myn snol zou binnen zyn, Jan?

JAN,

beneden komende.

Welja, baes... Het arme dier is binnen!... Het zit hier al in den bouwer.

FRANS,

plotseling verrukt.

Myn snol te huis!... Ho, wat geluk!... Vast zal ik nu nog eenen der eerste pryzen behalen.... Myn brave snol, myn goed beestje... Zie, dit vergoedt my het verdriet dat zy

(Op Helena wyzende.)

my aendeedt... Maer, spoedig, Jan, spoedig..., doe nu uwe beste beenen eens aen, en loop maer dadelyk naer den *Grenaet-Appel*, want het kan misschien op een halve minuut er op aenkomen.

JAN.

Dat is te zeggen, baes... ik... ik wenschte wel dat gy zelf wildet gaen..

(Ter zyde.)

Trachten wy hem weg te krygen.

(Luid.)

Het is baes... het is... ik heb myn been sterk bezeerd op het duivenkot... en gy zult gauwer kunnen loopen dan ik.

FRANS,

terwyl hy zynen neusdoek rond zyne lenden bindt, en zyne klak het achterste voor zet.

Ho, als het anders niet is, kom dan maer hier, geef my den houwer, ik vlieg... Maer, zeg eens, Jan, als myne blauwgeschelpde intusschentyd binnenkwam, doe dan toch in Godsnaem uw best, en volg my zoo spoedig als ge kunt.

Zangwyze N° 7.

SAMEN.

FRANS.

'k Loop gezwind,
Als een wind,
Om myn snol aen elk te toonen,
En zyn vlyt te zien beloonen;
Ja, een prys behael ik vast,
Want myn snol heeft opgepast!

JAN.

Loop gezwind,
Als een wind,
Om uw snol aen elk te toonen,
En zyn vlyt te zien beloonen;
Ja, een prys behaelt gy vast,
Want uw snol heeft opgepast!

FRANS.

En nu, uit de baen! uit de baen!

(Hy steekt den krop van den houwer in zynen mond en loopt snel het tooneel af.)

Dertiende Tooneel.

DE VORIGEN, MIN FRANS.

JAN.

Loop maer, baes, loop maer, gy zult vast eenen prys winnen... maer het zal eene zotskap zyn voor u en voor uwen snol!...

(Tot Helena tredende.)

Hy heeft weêr den duivel gejaegd, niet waer, bazin; maer ween nu niet langer... Ik heb hem eene poets gespeeld om hem de deur uit te krygen, en u alzoo aen zyne mishandelingen te onttrekken... Wanneer hy nu terugkeert, zal het onweder voor u gestild zyn en op my losbersten.

HELENA.

Ach! Jan, ik wenschte dat ik dood ware!

JAN.

Kom, kom, gy moogt zulke gedachte niet hebben, bazin, en uwen moed zoo gauw niet laten zinken...

Zangwyze N° 8.

Neen, vrouwe, wanhoop niet,
Elk heeft hier zyn verdriet,
En moet op aerde lyden;
Maer heeft men soms te stryden,
Met rampen en met smart:
Eens komen beetre tyden,
Na lyden komt verblyden,
Dit is een troost voor 't hart!

Maer luister eens na, bazin, wat ik heb aengevangen. Ik hoorde de uitvallen van den baes tot op het duivenkot, en kreeg er pyn van in het hoofd, ja, zy verveelden my... Ik geloof dat ik wel honderd mael by my-zelfen gezegd heb: Baes, gy verdient eene geesseling! baes, gy verdient de galg!... Zie, bazin, ik wenschte dat ik eens, al was het maer een halve uer, in uwe plaats ware, ik zou myn' vent eene priegeling geven, waervan de honden geen

brood zouden willen, en ge zoudt wel zien, dat hy geen tweemaal goesting zou hebben om nog tegen my uit te bulderen... Maer gy, ge zyt te goed, gy hebt geen hair op uwe tanden, gy laet u onder de voelen trappen... Ho! ik heb medelyden met u en kon het ook niet langer uitstaen dat de baes op u daer even zoo tempeeste. Ik trommelde myne gedachten byeen, en ik verzoon eene poets, die my wonder wel gelukt is. Zie hier wat ik deed...

(Gedurende deze spraek schynt Helena naer iets te luisteren dat in het zy-vertrek plaets heeft.)

Maer, gy luistert niet, bazin?...

HELENA,

by zichzelve.

Ho! hoe snyden zy my door het hart, die kreten welke de pyn aen myn kind afperst.

JAN,

ter zyde.

Arme moeder, zy is altyd met haer kind bekommerd!

HELENA,

angstig.

Maer wat beteekent toch dit aenhoudend kermen? Ho, gaen wy spoedig zien...

(Af.)

Veertiende Tooneel.

JAN,

alleen.

Zy gaet heen, en is nog niet eens nieuwsgierig om de poets te vernemen, welke ik uitvond... Ik geloof dat ik ook niet slecht zou doen myne schuit van kant te steken. De baes zal in een zuren appel gebeten hebben, en wanneer hy nu te huis zal komen, zal hy zoo groen zien als eene meimaend... Maer, bah! ik heb hier al voor heeter vuren gestaen dan vandaeg. Ik zal hem dus maer afwachten om hem geluk te wenschen over den prys dien hy zal behaald hebben... Maer, wie komt daer?...

Vyftiende Tooneel.

JAN, EEN KNECHT.

DE KNECHT,

aen den inkom.

Zeg eens, jongen, ben ik hier te regt?

JAN.

By wien moet ge zyn, vriend?

DE KNECHT.

Ben ik hier by eenen timmerman, dien men in de wandeling Frans heet?

JAN.

Om u te dienen.

DE KNECHT.

Zyt gy de baes, of is er nog een andere?

JAN.

De baes is uitgegaen; hy is met eenen snol op den loop.

DE KNECHT.

Hy is uit? Zyt gy er wel zeker van?

JAN.

Waerom twyfelt gy aen 't geen ik u zeg?

DE KNECHT.

Ik twyfel er in het geheel niet aen; maer ik vraeg het twee keeren om het goed te weten.... Kan ik de bazin spreken?

JAN.

Dat is te zeggen, de arme vrouw is by haer kind dat ziek is... Kunt gy uwe boodschap aen my niet bestellen?

DE KNECHT.

Ik weet het niet... Myn heer zou zulks misschien niet geerne hebben... Ik zou het hem eerst moeten vragen.

JAN.

Heeft uw heer misschien eenig werk te bestellen?

DE KNECHT.

Dat is nu ook eene vraeg... Denkt gy, dat myn heer aen den neus zyner knechten hangt wat hy in zyne brieven schryft?

JAN.

Hoe, in zyne brieven?

DE KNECHT,

een brief toonende.

Welja, in dezen brief, dien ik aen uwe bazin moet bestellen.

JAN.

Ha, gy hebt slechts eenen brief te bestellen; welnu, ik zal er my mede gelasten, ik zal hem aen de bazin overhandigen.

DE KNECHT.

Welaen, ik zal het maer op my nemen hem aen u te geven, maer bestel hem dadelyk.

JAN.

Maer, zeg eens, vriend, wie is uw heer?

DE KNECHT.

Wel mynheer Ligtman, gy weet wel, die in dat groot huis woont, hier in de straet.

JAN.

Ho, ik ken hem, wy hebben er dikwyls voor gewerkt ik en myn baes... 't Is een kerel die wisselen kan, uwen heer, he?... Woont gy er lang by?

DE KNECHT.

Eene maend, een week en twee dagen.

JAN.

En ge wint er zeker eene goede huer?

DE KNECHT.

Waerom vraegt gy dat?

JAN.

Ho, het is zonder erg, het is maer om het te weten... Het gaet, tegenwoordig maer mager met de stielen... De *concurencie* bederft alles, en wanneer ik zie in wat huid ge zit, dan zou ik byna goesting krygen om ook heeren-knecht te worden. 't Is een goed leven, vooral als men welstaet met de keukenmeid... En de profytjes... De profytjes, dat is wat anders als by ons, arme timmermansgezellen, niet waer?

DE KNECHT.

Kameraed, ik heb mynen tyd noodig, ik moet weg... Wat ik u nog zeggen wil: bestel den brief seffens.

JAN.

Wees gerust.

Zestiende Tooneel.

JAN, DAERNA FRANS.

JAN,

den brief beziende.

Een brief van wege mynheer Ligtman, wat mag dat

beteekenen... En hoe zorgvuldig en netjes toegezegeld.. Maer, zie, er staet niet eens een adres op... Dat is zonderling!... Nu, nu, dat zal vergeten werk zyn... Ik moet hem aen de bazin bestellen zegde de knecht, en waerom niet aen den baes?... Maer ik begryp dit, mynheer Ligtman zal bevolen hebben hem aen iemand van den huize hier te overhandigen, want wat zou de bazin toch uitstaens hebben met eenen heer!...

(De brief riekende.)

Wat reuk! wat aengename geur, men zou zeggen dat het een brief van eenen *coiffeur* is... Maer, ik hoor iemand, zou het den baes reeds zyn?... Ja, waerlyk hy is 't!

(Hy legt den brief op de werkbank neêr. Op dit oogenblik treedt Frans binnen, hy schynt woedend. By zyne intrede werpt hy met kracht den duivenhouwer verre van zich, en schreeuwt uit alle zyne magt.)

FRANS.

Ah! waer zyt gy, schelm, deugeniet, schurk, op dat ik u onder myne voeten vertrappe!

(Jan ontwarende.)

Ha, gy zyt daer!

(Hy vat een stoel en loopt op Jan toe.)

Zangwyze N° 9.

Vermeetle schurk! uw stout bestaen,
Zult gy thans duchtig gaen bekoopen;
Ik zal u leeren my doen loopen,
Om voor ieders gek te staen.

JAN.

Bedaer u, baes, waerom die woede,
Wat heb ik dan zoo fel misdaen?

FRANS.

willende slaen.

Gy vraegt het nog?

JAN.

Maeck u niet moede!

FRANS.

Ho, 'k zal u den kop inslaen!
Ja, 'k zal u den kop inslaen!

(Jan heeft insgelyks eenen stoel gevat en weert de slagen van Frans af.)

JAN.

Raek my niet, baes, want ik ben zoo sterk als gy, wan-

neer het er op aenkomt om myne tanden te laten zien, en, ik verwittig u, dat de stryd tusschen ons beiden een zeer verschrikkelyk ding zou kunnen worden! Maer zeg me eens, baes, waerom zyt gy nu toch zoo boos? Ik begryp niet wat dit te beteekenen heeft.

FRANS.

Ha! gy weet niet wat dit te beteekenen heeft, schelm, ezel! Gy weet niet dat gy my met eene kat in plaets van met mynen snol op den loop zondt, he?

JAN.

Met eene kat!... Och hemeltje lief, baes, dan beb ik in myne overhaesting om uwen snol in den houwer te steken verkeerd gevat... Wel! wel! hoe is dat mogelyk... De kat in plaets van eenen snol!

FRANS.

Maer, ik zal u doen voelen wat het is iemand als my bespottelyk te durven maken.

JAN.

Kom, kom, baes, wees toch maer zoo boos niet; de sop is de kolen niet weerd. Het is immers al meer dan eens gebeurd, dat er duivenmelkers met katten in plaets van met duiven in eenen houwer liepen. Ten andere, ik zal het u regt uit zeggen, baes, het is voor eene wedding.

FRANS,

verwoeder.

Voor eene wedding, domkop! En gy schaemt het u niet te zeggen, en gy hebt niet geaerzeld al het belagchelyke er van op my te doen nedervallen?... O, dit is al te sterk!

(Hy heft zynen stoel op nieuw in de hoogte om Jan te slaen, doch deze weet telkens zyne slagen af te weren.)

Zangwyze N° 10.

SAMEN.

FRANS.

Uw spotterny is al te groot,
Gy zult ze boeten met uw leven;
Genade kan ik u niet geven,
Ik wil uw dood! ja, 'k wil uw dood!

JAN.

Uw woede, baes, is al te groot,
Nogtans gy kunt my niet doen beven;
'k Ben eer tot lagchen aangedreven,
Dan wel tot 't denken aen myn dood!

Zeventiende Tooneel.

DE VORIGEN, BALTE.

(Balte die dronken is, treedt het tooneel op terwyl de schermutseling plaets heeft. Waggelend komt hy tusschen Frans en Jan, om ze te scheiden.)

BALTE.

He daer! he daer! Wat gebeurt er hier?... Het schynt dat ge een tweegevecht hebt, Frans... En dat nog wel met stoelen!

FRANS,

tot Jan.

Ho, gy zult niet levendig uit myn huis gaen!

BALTE.

Asa, asa! wilt gy wel eens ophouden?... Wat reden hebt gy om dien armen snul van Jan, zoo maer zonder complimenten eenen man minder te willen maken?

FRANS,

zich van Balte willende losrukken.

Laet my doen, Balte, laet my doen... hy verdient het.

JAN.

Het is boter tegen de galg, baes; om my te kunnen slaen, moet ge wat rapper zyn.

BALTE.

En te meer Balte is hier, en waer Balte is mag niet gevochten worden; ik ben, wel is waer, geen politie-commissaris; maer vechten kan ik niet dulden: drinken dat is wat anders, dat doe en zie ik geerne... Ten andere, de drank wordt voor de ganzen niet gebrouwen... Kom, kom, zet die stoel eens neer, of we zullen van het tweegevecht een drygevecht maken, dat zeer grappig zou zyn!...

(Hy rukt de stoel uit de handen van Frans.)

Welnu, is de vrêe gesloten, ja of neen?... ik ben hier gekomen om te lagchen, en als ik niet lagchen kan wanneer ik

lagchen wil, dan word ik boos, en als ik boos ben, dan... ben ik boos!...

FRANS,

tegen Jan.

Ho, denk niet dat ik het u kwytschel, laffe spotter, gy hebt my vandaeg eene al te schandelyke poets gespeeld.

BALTE.

Wat, eene poets!... Hoe, zou het Jan zyn, die u daer straks met een viervoetigen snol op den loop zond?...

FRANS,

ter zyde.

By alle duivels!... Weet hy het reeds!...

(Luid.)

Hoe, Balte, gy zyt reeds onderrigt?...

BALTE.

Van die poets?... Vraag eens wie van onze vrienden er niet reeds van onderrigt is...

(Lagchende.)

Ha! ha! ha! gy hebt er dezen keer niet weinig gestaen met uwen kater... Ik had u willen zien aenkomen. Ha! ha! ha!

FRANS,

op Jan willende toetreden.

En ik zou hem de hersenpan niet te pletteren slaen!

BALTE,

hem nogmaels tegenhoudende.

Haltela! Fransken, haltela!... Jan heeft myne achting, het is een brave jongen, en ik wil niet dat gy hem een slag of stoot zult toebrengen in myne tegenwoordigheid... Jan heeft er eer van... Hy mag u nog zulke poetsen spelen, dat brengt wat plezier onder de vrienden en dat zal uwen duivenmelkers hoogmoed wat verminderen!... Ai my! wat heb ik al gelagchen sinds een halve uer... Juist toen gy den *Grenaet Appel* verlaten had, kwam ik daer in... Het gansch huis stond het onderste boven. Ik zag Flipken Bakx, Neel Klaes, Lange Peer, Jan de Neus daer staen te lagchen om gek te worden, zelfs de baes, de bazin en haer keukenmeid lachten ook al dat ze schokten... en ik, ik lachte ook, ofschoon ik nog niet wist waermêe, maer dat is om het even, ik lach geerne... Doch, toen ik vernam dat ey beproefd had met eene kat in plaats van

met eene duif prys te behalen, dan dacht ik dat ik door de steenen zonk van 't lagchen dat ik deed en hoorde... Zie, ik kan my nog niet inhouden.

(Lagchende.)

Ha! ha! ha!

JAN,

ter zyde.

En ik ook niet. Ha! ha! ha!...

FRANS.

Ha sa, Balte, zyt gy hier gekomen, om met my den spot te dryven?...

BALTE.

Neen, maer om te zien of gy geen gryze hairen van verdriet gekregen hebt... Gy zult het toch niet kwalyk nemen, hoop ik, dat ik eens lach? Ha! ha! ha!

JAN,

ter zyde.

Zyt dan al duivenmelker!

FRANS,

woedend.

Balte, schei toch uit met lagchen, want gy begint my te vervelen en zoo het nog langer duert, ben ik in staet om...

BALTE.

Nu, nu, wordt toch maer niet boos... Kom liever met my, ik heb splint, veel splint gemaekt van de garderoob van myne Trees... Wy zullen naer de vrienden gaen, om nog eens goed te lagchen met...

(In een lach schietende.)

Ha! ha! ha!

(Op eens ophoudende met lagchen.)

Maer, neen ik lach niet meer, ik zal het nog wat uitstellen tot dat wy by de vrienden zyn.

(Frans by den arm nemende.)

Welnu, kom, gaen wy?

FRANS,

zich losrukkende.

Loop naer den duivel!

BALTE.

Ha! gy wordt kwaed!

FRANS.

Neen, ik ben razend... en ik heb u slechts één woord te zeggen, en dit is dat gy maer spoedig myne deur moet uitgaen... Ik wil geene vrienden die met my den spot durven dryven... Welnu, zyt gy weg of moet ik u myne deur uitzetten?...

BALTE.

Ha, Frans! ge neemt het op dien toon, welnu, dat wil zeggen dat gy Balte missen kunt... Nu, nu, zoo gezegd zoo gedaen... gy moet my uwe deur niet uitzetten... Ik bedank u voor de moeite... Vaerwel dan, Fransken... De complimenten aen uwen viervoetigen snol! Ha! ha! ha!

(Hy verlaet waggelend het tooneel.)

Achttiende Tooneel.

DE VORIGEN, MIN BALTE.

FRANS,

by zich-zelfven.

Doemnis! En denken dat ik nu nergens meer by duivenliefhebbers meer zal kunnen komen, zonder een voorwerp van spot te zyn; dat ik nergens geen woord over myne duiven meer zal mogen spreken, zonder dat men met my schertsen zal; ja, dat als ik op de straet zal komen de menschen, die my kennen, zullen zeggen, terwyl zy my met den vinger zullen aenwyzen: 'Zie, dat is die duivnrmelker, die met eene kat in plaets van eene duif in den houwer eens liep...' O, het is om zinneloos te worden, ja, om op eens eenen afkeer van duiven en duivenmelkers te krygen.

JAN,

die zich een weinig aen den eenen kant gehouden heeft en zyn gereedschap byeen bindt, ter zyde.

Ik durf nauwelyks, maer, ik geloof dat het oogenblik niet ongunstig is om den baes eens een goeden raed te geven, ten opzigte van zyne duiven en zyne vrienden.

(Luid.)

Baes, indien ik...

FRANS.

Hoe! gy zyt nog daer, schelm, lafaerd, gy die van alles de schuld zyt... Ho, maek u in Godsnaem van onder myne oogen weg, of ik doe ongelukken.

JAN.

Gy zoudt ongelyk hebben, baes, gy zoudt er niets by winnen, terwyl dat met den goeden raed, dien ik u geven zal...

FRANS.

Gy, een goeden raed geven, ezelskop?... Hoû dien raed voor u, gy hebt hem meer noodig dan ik... Maer, vertrek van hier zeg ik u, of ik verworg u...

JAN.

Zachtjes, baes, zachtjes! Ik heb dezen morgen besloten, na vandaeg, geen voet meer over den drempel uwer woning te zetten, maer, ik wil er uitgaen zoo als ik er ben ingekomen; dat is te zeggen met eer... Doch met al

het beslag dat gy maekt, vergeet ik schier u dezen brief te overhandigen van wege mynheer Ligtman.

FRANS,

levendig.

Een brief van Ligtman, zegt gy, en dat voor my?

JAN.

Voor u of voor uwe vrouw, ik weet het niet, er staet geen adres op. Zie:

FRANS,

de brief driftig openbrekende.

Aen myne vrouw!

(Na eene korte poos den inhoud van den brief overloopen te hebben.)

O myn God! bedriegen myne oogen zich niet... lees ik wel!

(Lezende.)

‘Helena, zoo als gy begrypen zult, kan ik nu niet meer zonder gevaer ten uwent komen. Ik wil nog eene pooging by u doen, met u deze woorden te schryven, het zyn de laetste die ik u zal toerigten, indien uw besluit thans ten mynen nadeele zou zyn. Gy zyt door uwen echtgenoot van echtschennis beschuldigd; moeiljelyk zal het u zyn hem het tegenovergestelde te bewyzen, alhoewel gy my altyd gehaet en afkeer getoond hebt. Meer dan ooit zal hy u verachten en mishandelen, in een woord gy zult rampzaliger zyn dan ooit. Welaen, Helena, indien gy een genotvol leven boven al uw ongeluk verkiest, ik ben nog altyd dezelfde, spreek slechts een woord, myne liefde, myne fortuin zullen uw geluk voor altyd verzekeren. Beslis spoedig, ik zie uw besluit ongeduldig te gemoet.’ *Geteekend: ‘Ernest Ligtman.’* O hemel!... Het is dan waer, Helena haette dien man, zy gevoelde slechts afkeer voor hem... Zy was my dan niet ontrouw!

JAN,

ter zyde.

Die brief schynt belangryk voor den baes te zyn... Men zou zeggen dat hy er fel door aengedaen is...

FRANS,

by zich-zelfen.

Het was dan die lafaerd van Ligtman alleen, die pligtig is... Welnu hy is nog niet uit de wereld; wy zullen elkander vroeg of laet wel eens ontmoeten.

(Hy wringt den brief ineen en werpt hem weg.)

JAN,

ter zyde.

De brief moet hem niet bevallen!

FRANS,

min of meer barsch.

Jan!

JAN,

ter zyde.

Zie dan, hy roept my nog!...

(Luid.)

Wat belieft u baes?

FRANS.

Waer is myne vrouw?

JAN,

ter zyde.

Zou hy alweêr lust hebben om eenen uitval tegen haer te doen!

(Luid.)

Zy is daer binnen, baes; maer zeg eens, baes, laet de arme vrouw nu toch met rust, 't is immers nu al wel voor vandaeg, gy hebt haer al bittere woorden genoeg toegesproken, haer verdriet is al groot genoeg om nu weêr al op nieuw tegen haer uittebaren.

FRANS.

Wat rammelt gy van uitvaren!... Ik zeg dat ik haer wil zien, ik wil haer myn ongelyk bekennen, ik heb haer dikwyls ten onregte slecht behandeld!

JAN,

verbaesd.

Hoe! baes lief, gy...

(Ter zyde.)

Maer, heb ik niet mis verstaen?...

(Luid.)

En gy bekent het, baes, dat gy ongelyk hebt gehad uwe vrouw niet beter te waerden?... En het is aen my dat gy dit zegt, ik, die myn leven zou willen geven om de bazin gelukkig te zien!... Ho, gy zyt dan geen man zonder hart, gy hebt dan

nog goed bloed in het lyf!... Welnu, baes, ik acht, ik eer u... ja, zie, ik reik u myne hand.

FRANS,

op eens woedend.

Uwe hand!... Hoe, gy durft my uwe hand nog komen reiken, Judas, na my myne reputatie van duivenliefhebber voor altyd gestolen te hebben... Zyt ge niet beschaemd?...

JAN.

Welnu, baes, als ge dan toch op iemand wilt boos blyven, blyf het dan op my. Sla my met eenen stoel den kop in, werp my uwe deur uit, doe al wat u plezier moge doen, als ge maer wel staet met uwe vrouw. Ach! zie, baes, het geluk zou weêr in uw huis herleven zoo gy met uwe brave vrouw, en uw kind in eendragt en liefde

leefdet... Maer, luister, haes!... Wat mogen die snikken der bazin beteekenen!...

FRANS,

luisterend.

Wat gebeurt er!

Negentiende Tooneel.

FRANS, JAN, HELENA, ANNA.

(Anna leidt Helena die in hare armen ligt en droevig snikt, op het tooneel. Frans en Jan die zich naby het zy-vertrek bevinden, deinzen met aendoening achteruit.)

HELENA,

uit het zy-vertrek komende.

He, laet my by myn kind, ik wil er myne laetste tranen by vergieten... 't Was myn eenigste schat... en nu heb ik alles verloren, myn arm kind, het is dood!

ANNA.

Neen, Helena, gy kunt daer niet blyven, het aenzien van het lyk uws kind kan niet dan uwe smart vergrooten.

FRANS,

ter zyde.

Hemel! wat hoor ik, myn kind, dood?

(Hy bedekt met beider handen zyn gezicht.)

JAN.

Dood!

ANNA.

Arme vriendin! ween zoo niet, uw kind is by God en zal gelukkiger zyn dan het op aerde was!... Die gedachte is eenen troost...

HELENA.

O, waerom kan ik nu ook niet sterven!...

FRANS,

by zich-zelfven.

Dood!... En ik heb myne vrouw niet geloofd, toen zy my zegde dat myn kind stervend lag... Ik heb haer ombarmhartig afgewezen, toen zy myne hulp, myn medelyden voor myn kind inriep... Ik heb myn laetsten penning liever onmeêdoogend verbrast aen myne duiven... O, ik begin te gevoelen, dat ik onmenschelyk gehandeld heb...

Zangwyze N° 11.*(Zacht en snikkend.)*

o God, wat heb ik toch gedaen!...
 'k Liet vrouw en kind hier honger lyden,
 Ik lachte soms, wen ik een traen,
 Langs hunne wangen heen zag glyden!
 Myn hart bleef koud voor bede en klagt,
 'k Was onverschillig aen de smarte,
 Myn duiven lagen slechts me aen 't harte,
 'k Heb nooit aen vrouw en kind gedacht!

O ja, ik heb vrouw en kind in de armoede gebragt... Het is myne schuld dat myn kind dood is... Indien ik wat minder voor myne duiven en wat meer voor myn kind gezorgd hadde, zou het nog geleefd hebben... En myne vrouw... ach! hoeveel tranen heb ik haer niet afgeperst; hoe heb ik hare liefde miskend, hare deugd bespot!... O, ik heb gedwaeld, verschrikkelyk gedwaeld!

JAN,*ter zyde.*

Arme vrouw! myn hart is verscheurd wanneer ik haer bezie! Ik heb haer meer dan eens kunnen troosten, doch nu is zulks onmogelyk.

(Tot Frans.)

Welnu, baes, ziet gy nu wat het gevolg is van het gedrag, dat gy omtrent vrouw en kind gehouden hebt?

FRANS.

Ho, het is te laet dat ik myne dwaesheid inzie!

JAN.

Neen, baes, het is nooit te laet om zich te beteren.... Wie zegt u, dat de dood uws kinds geen wenk van God is, om u van den weg des verderfs af te wenden, en u tot deugd en plicht, ja tot uwe vrouw, terug te brengen?... Welaen, baes, die wenk zy niet te vergeefs voor u; kom, kom

(Hy neemt hem by de hand en geleidt hem tot by zyne vrouw.)

Goede bazuin... ach, schrei zoo zeer niet... God heeft u, wel is waer, zwaer beproefd; doch, ik heb het u nog gezegd: na lyden komt verblyden... Is uw hart nu verpletterd, de toekomst zal misschien nog gelukkige dagen voor u bewaren.

(Hy neemt de hand van Helena en legt er die van Frans in.)

O zie, de hand die u toegereikt wordt, is een waerborg dat uw verdriet voortaan door

liefde en huisselyk geluk zal vergoed worden... Kom, bazin, verstoot de hand niet van hem die zich berouwvol tot u wendt, en in wiens liefde gy alleen den troost zult vinden, dien gy noodig hebt.

FRANS.

Helena! ach, kunt gy my vergeven?...

HELENA,

zich tot Frans keerende.

Frans! gy gevoelt dan, dat ik niet verdiende door u zoo miskend en verstooten te worden!... Ach! leefde myn kind nu nog!

FRANS,

hevig aengedaen.

Helena, God heeft uw moederhart slechts getroffen; doch my, my heeft hy zwaer gestraft, met ons dit kind te ontnemen... O, ik verdiende zulke straf! Doch, ik zweer u by het lyk van ons kind, dat ik myne misstappen zoo veel mogelyk zal herstellen... Myne duiven hebben my van u afgetrokken; zy hebben my doen vergeten, dat ik echgenoot, dat ik vader was. Welnu, hoe zeer myne duiven my aen 't hart liggen, ik zie er om uwent wille van af... ik zal ze verkoopen. Het zal my bitter vallen; maer ik wil my zelven ook straffen!

JAN.

Braef zoo, baes, dat heet ik spreken!

ANNA,

ter zyde.

Ho! alle geluk is dan voor Helena nog niet verloren!

FRANS.

Welnu, Helena, mag ik hopen dat ik door braefheid en oppassendheid nog eene plaets in uw hart zal verkrygen?... Ho, kom dan in myne armen, en alles zy vergeten en vergeven.

HELENA,

in de armen van Frans.

Frans!

JAN.

Het spreekwoord heeft gelyk: God slaet niet, of hy zalft!

HELENA,

plegtig.

Ja, maer het kind dat hy der moeder ontnemt, is een slag, waervan in haer harte lang, misschien immer eene

ongeneesbare wonde blyft... Kom, Frans, begeven wy ons by de sponde van ons kind, laet ons met onze tranen dit heilig lykje besproeijen en God bidden!

(Frans en Helena begeven zich tot by de deur van het zy-vertrek en vallen beiden op de kniën, terwyl Frans de deur geopend heeft. Jan ontbloot zich het hoofd, en neemt met Anna, te midden des tooneels, eene biddende houding aen.)

EINDE.